

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno, četrtletno K 16.50.
Če si pride naročnik sam v upravnništvo po list: Mesečno K 5.—. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 5. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Miloš Štibler:

Beogradska opazovanja.

IV.

Torej treba, da kratkoma nadomestimo sedanji slovenski pouk v šoli z cirilico in srbohrvaščino? Meni bi to ugajalo in gotovo jih je med Slovenci še 1000, 5000, morebiti celo 10.000 in še več ljudi, ki bi bili za takojšnjo temeljito spremembo. Morebiti! Toda ogromna večina naroda menda za tak nagel korak še ni zrela in na te široke plasti je treba misliti. Čemu jih odbijati, ako je stvar izvedljiva tudi na način, ki ne povzroča niti škode, niti neugodnega razpoloženja? In ta način bi bil, izvesti zaželeno spremembo polagoma. V vseh šolah se lahko precej začne zraven dosedanjih predmetov tudi s poukom cirilice in srbohrvaščine. Ako naenkrat šola doseže, da bo učenec obvladal po zvršenju cirilico in vrsto običajnih srbohrvaških izrazov, ki se močno razlikujejo od dotičnih slovenskih besed, potem smo svojim dolžnostim prve prehodne dobe v polni meri zadostili. Ustvari se s tem podlaga, na kateri se bo zadeva na zadovoljiv način razvijala dalje. In to brez nasilja od zunaj, brez nasilja od nas samih.

Skupno življenje bo tudi v Beogradu dovedlo do gotovega sodelovanja na tem polju. Zaenkrat je gotovo, da se bo latinica v Beogradu dobro uvedla, vsaj tako, da bo vsak Srb poznal tudi latinico. O tem, da bi Srbi danes brez prehoda mislili na opustitev cirilice, po mojem mnenju ni govora, dasi ravno je med njimi mnogo razumnih ljudi, ki bi jim bil nagel prehod od cirilice k latinici ravno tako dobrodošel, kakor bi mnogim Slovencem ugajal nagel prehod od slovensčine k srbohrvaščini. Razvoj se tudi tam ne bo dal prenehati. Vobče bo veliko vprašanje, kaj končno ostane: ali latinica, ali cirilica. Ni brez pomena ugovor, da je cirilica naša pristna slovanska pisava. Ali ravno tako smemo že danes pričakovati, da bo končno menda vendarle odločevala praktična stran vprašanja in ta brezdvomno vodi k latinici.

Ne delajmo v našem jezikovnem vprašanju nikjer nasilja, ne zahtevajmo ga in ne pripustimo ga. Imejmo pred svojimi očmi končni cilj, ki ga skusimo doseči brez vsakoršnih žrtev. Kajti je dosegljiv brez boja in brez žrtev!

V.

Pred solnčnim zatonom grem na Kalimegdan. Kako si majhen, Kalimegdan, v primeri z gorami moje ožje domovine! Komaj

kakih sto metrov se dvigaš nad Savo, ki se ob tvojem vznožju izliva v Donavo. Onstran Save in Donave leži neizmerna slavonska in banatska ravan. Tostran Save ponižni grički, na katerih leži tudi ponosni Beograd. In vendar kak čudovit utis napravi pogled s Kalimegdana v večerni uri pred solnčnim zatonom! Staro trdnjavsko zidovje Kalimegdana te spominja grozne preteklosti. Koliko ljudi je že storilo smrt pod tem zidovjem? Turkov in Nemcev, doslej dveh največjih sovragov Jugoslovanov. Kolikokrat si ti, Sava, kazala pot Turkom, ki so hodili morit in ropat celo v našo Slovenijo, in kolikokrat si ti Donava že kazala pot nemštvu tja na vzhod. Turčin je prodril celo do Dunaja; Nемец je v srednjem veku pod pretevo križanskih vojsk našel pot v Palestino in je v novejši dobi imel že vse pripravljeno, da zanese svojo oblast prav tja do Egipta in do Indije. V obeh slučajih je šla pot preko Kalimegdana, toda oba dva sta si baš na Kalimegdanu zlomila svoje glave! Kalimegdan, tvoja zgodba veselja in žalosti je; zgodba veselja in žalosti vsega našega Jugoslovanstva. Pod tvojim zidovjem se je odločila naša usoda, osobito tudi usoda Slovencev!

Da, s Kalimegdana nam je prišla rešitev. In samo Kalimegdan nas more čuvati tudi v bodoče!

Donava, žalostno se vlečeš preko neizmerne ravnine, ki leži pred Kalimegdanom. Kakor da bi hotela tolmačiti žalost, ki si jo videla v domovini Madžarov in Nemcev! Ti vidiš osobito propadajoči Dunaj, kojega oblast se je raztezala skoraj že do Soluna in do Carigrada; a danes propada in za nekaj desetletij ga niti polovica ne utegne več ostati. Morda, kdo ve? Toda mladostni lepi spomini mnogokrat tudi starčka požive, da je v kljub visoki starosti in v kljub gotovi bližnji smrti še zmožen za trenotek čilega razpoloženja in dejanja. Zato treba vsigdar misliti na to, da utegne stari neprijatelj iz severa še enkrat poskusiti srečo in podjarmiti Kalimegdan. In ker v tretje rado gre, zato tudi ni izključeno, da nam prinese zgodovina še tretjega smrtnega sovraga Jugoslovanstva. V vsakem slučaju pa bo baš slovensko ozemlje prvo, ki bo izpostavljeno nevarnosti. Obramba je samo ena: Oči uprte v Kalimegdan in osobito v sedanji prehodni dobi položiti najtrdnješi temelj popolnega narodnega ujedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov!

O tem razmišljati, za to delati!

Slovenci! Slovenke! Govorite povesod samo slovenski!

Društveni shod „Zveze jugoslovanskih železničarjev (podružnica Maribor) v Narodnem domu v Ptujju dne 1. junija t. l.

Shod je bil zelo dobro obiskan, mnogo je bilo tovarišev iz juga. Dr. Fermevc pozdravi došle. Povdarja potrebo krajevne organizacije v Ptujju in želi, da bi prineslo delovanje organizacije obilo sadov posamezniku in državi.

Predsednik tovariš J. r h pozdravi navzoče sosebno Tržačane. Nato sledi poročilo o društvenem položaju. Čemu sino se organizirali na strokovni narodni podlagi, kakšni so naši cilji? Poda žalostno sliko sistematičnega preganjanja in izpodrivanja našega uslužbenca zadnjih let. V teh težkih časih je delovala zveza, koje dela sadove je vedno skušalo izkoriščati internacionalno društvo. Bil je to sosebno od leta 1910 sem neprestan boj s pristaši takozvane internacionale. Namen je bil pač viden. Zgraditi so hoteli iz naših trupel Švabu most do Adrije. Na dnevnem redu so bila izpodrivanja slovenskega železničarja in ostenčati nastavljanja zagriženih nemčurjev in Nemcev na postajah naše zemlje. Tedaj smo strnili svoje vrste na strokovni podlagi in pričeli boj proti vnebovpijočim krivicam. Navezani smo bili sami na se. Le iz nas samih smo črpali moči za težki boj. Prišel je jesenski polom. Tedaj je odpovedal Dunaj, odpovedalo je skupno vodstvo. Tudi trenutek nismo pomišljali, iskali smo navodila zopet v naši organizaciji in nesli podivjane tolpe razbite avstrijske armade na naših ramenih skozi naše pokrajine. Prišla je stavka v jeseni v Mariboru, koje so uprizorili zagriženi nemčurski in nemški hujskači, kakor razvidno, iz zgolj političnih ozirov. Zopet so bili tovariši zveze, ki so pohiteli v Maribor in vzdržali obrat v težkih dneh. Delali smo za dva, za tri in stavka zagriženih nasprotnikov se je razblinila. Ves priznanje tudi onim stanovskim tovarišem iz jugsl. socialne stranke, ki so ohranili še čut za narod, ki so pomagali, da se je rešila naša stvar.

Prišla je pa žalostna doba hujskanja, doba izkoriščanja svobode. Trop boljševisko navdabjenih privržencev internacionale se je zaletel s vso silo v naše vrste in deloval pod plaščem takozvane »internacionale« in njihovega »socializma« za ostudne namene v prid tujerodnemu elementu. Ne poznamo več tovarišev tujerodcev, osvobodili smo se in se strnili v skupno državo enega naroda Srbov, Hrvatov in

Slovencev. Železničarju, kojemu so svete relikvije lastnega naroda, ima kruh na lastni zemlji. Vsem onim pa, ki ne marajo lastnega naroda, ki ne marajo kraljevine Jugoslavije, pa pot preko meje! O uslužbencih, ki pripadajo tujim narodom, pač ne more biti dolgo več govora na našem teritoriju. Organizirali smo se tedaj na strokovni in na narodni podlagi. Zastopati hočemo prvo svoj stan in štiti s tem tudi narod, domovino. Zatoraj vabimo vse stanovske tovariše v naše vrste, ki imajo z nami skupne cilje, brez ozira na politično prepričanje, naj si je klerikalec, ali liberalec ali socijaldemokrat.

Govornik omeni uspehe organizacijskega delovanja, kakor osemurni delavnik, 100% zvišanje draginjske doklade. Doseglo se je ujedinenje železničarjev Hrvatov in Srbov v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini in Srbiji z nami Slovenci. Tako je nastala iz majhnega roja velika stanovska armada, ki bode lahko zastopala težnje železničarskega stanu in branila njegove pravice. Politiki ne bodo odločevali v bodoče o usodi železničarjev, ampak železničar sam. Kakor imajo advokati že svoje zbornice, tako si stavimo tudi mi železničarji ta cilj.

Tovariš Žekar govori o tesnem združenju našega železničarja s svojim narodom. Zgodovina našega železničarja, je objednem del zgodovine našega naroda. Kako je prišlo do žalostnih dogodkov zadnjih dni, ko so mnogi izmed železničarjev pod krinko internacionale hujskaji proti javnem redu, proti narodu, državi. Poda nam žalostno sliko trpljenja našega naroda od one zgodovinske dobe, ko so prišli pod nadoblast Bavarcev, Frankov, ko je padel Ljudevit Posavski v boju za svobodo Jugoslovanov v prvi polovici 9. stoletja. Z njegovim padcem pričela se je ona dolga veriga trpljenja našega naroda, ki je našla zaključek še le preteklo jesen. Težko je obupati žalostne spomine, ko je tujec vdrl v našo, tedaj še prosto zemljo, ko so bavarški in frankovski mogotci delili zemljo našega kmeta svojim vazalom, ko je opletal valpetov bič pleča našemu človeku, ko se je zahotelo grajskemu gospodu po lepi nevesti našega seljaka, jo s silo ugrabil in odvedel v mogočni grad. Če si trenil pri tem z očesom, vrgli so te v ječo, kjer si poginil žalostne smrti. In našemu človeku klonila je glava bolj in bolj, padel mu pogum, je postal vedno večji suženj na duši in telesu. To je ona žalostna povest neizmerne trpljenja pod jarmom Teutonov, Bavarcev, Frankov, Habsburžanov.

Pač težko je verjeti, če vam pripovedujem, ja smo mi nasledniki onih Slovencev, ki so bivali nekdanj združeni za Karpati, ujedineni že tedaj v demokratični državi. Da smo Jugoslovani prekoračili, ker nam je bila domovina premajhna prelaze Karpatov in si priborili ozemlje daleč proti jugu do Jadranskega, Egejskega in do Marmorskega morja. Da se je pred nami stresel sam Carigrad, kojega bi bili tudi zavzeli, če bi ga ne bil branil izkušeni vojskovodja cesarja Justinijana Belizar. Bili smo strah Langobardov, Frankov, Bavarcev, posedali zapadno Ogrsko, Štajersko, Kranjsko, Koroško, velik del Primorske, zapadno Tirolsko, jugovzhodno Salzburško, južne Gorenje in Dolenje Avstrijsko. To smo bili nekdanj, to je naša slavna zgodovina. In kake nas je našla jesen preteklega leta? Bili smo že nekdanj ujedineni Srbi, Hrvati in Slovenci, govorili isti jezik.

Ali Obri, Madžari zabilili so klin med nas Slovence in med brate Srbe in Hrvate. Srbi so se ohranili, ohranili so svojo zdravo kri, ohrani-

lili so svoj ponos, svojo moč, nam so pa Tevtoni, Habsburžani zastrupljali kri čez dolgo, dolgo vrsto let, zajedali so v naše meso, pili našo kri. Kaj čuda, če je prišlo tedaj do onih žalostnih pojavov iz zadnjih dni, ko se je hujskalo na celi črti proti redu, proti ustroju, ob stanku naše domovine, če se je vpilo na javnih shodih: „Živela socijalistična republika!“ Če se je dokaj časa svetlikal napis v Zagorju ob Savi „Živela bodoča republika!“ Ko se je ščuvalo naše vojake, ki so odhajali na Koroško, naj pomečejo puške v koruzo, piul je sem od Celovca letalec in metal listke med vrste naših borilcev. Bili so seveda polni laži, tisk učitelj. tiskarne v Ljubljani, podpisani od nekega četovodja vojaškega sveta v Ljubljani. Nadeli smo se pač, da je vse le zgolj lumparija in laž, samo v glavo nam ni šlo, zakaj ti koroški krvoloki pozdravljajo v teh letakih ravno socijaldemokrate, zakaj jim leže ravno ti tako pri sreču?

Tukaj, kjer zdaj zborujemo in ne daleč od tod, razšli smo se Jugoslovani sredi petega stoletja. Srbi in Hrvati na jug, mi Slovenci ostali smo deloma tukaj, deloma smo prodirali na zapad. Nastale so od onega časa le navidezne razlike med nami. Ni čuda, saj za to so s tako vnemo skrbeli Obri, Madžari, Franki, Habsburžani. Kupa našega trpljenja bila je v jeseni do vrha polna. Iskrice naše nekdanje svobode je tlela pod pepelom skoz tisoč let, da zaneti nekoč grozen požar. Začelo je pokati tam nekje na jugu v jesenskih dneh, počle so vezi in sesulo se je v prah, kar je bilo gnilega, trhlega in zasijalo nam je solnce svobode, sreče v svobodni domovini ujedinenega naroda.

Po več kot tisočletnem trpljenju, potovanju vrnili smo se vsi zopet domov in v bratskem objemu je zopet ležal Slovenec, Srb, Hrvat. Narod, tebe se oklepajo tesno vsi stanovi, domovina, v tvoje naročje hitimo, prvi v tej tekmi mi železničarji! Ne poznamo brezdomincev, poznamo le tebe, tovariš Jugoslovan in tebe, domovina Jugoslavija. Razvili smo prapor, ki mogočno plapolja, na kojem se svetlika napis: „tovariš, narod, domovina.“ In smelo trdim danes: domovina — to smo mi stanovi in narod je domovina. Na strokovni in na narodni podlagi strnili smo svoje vrste, da ščitimo domovino — tebe in sebe. In kadar bodo storili to tudi drugi stanovi, tedaj bo premagan notranji in zunanji sovražnik, tedaj najdeš tudi ti tovariš Tržačan pot na svojo rodno grudo. Tedaj bo završala zmagoslavna pesem daleč tam od Gosposvetskega polja, daleč tja do Soluna, koje zvoke čul bo tudi, naj si je zmagoslavni Pariz, ošabni Berlin, ponosni Carigrad, pa če se tudi imenuje — Rim.

Tovariš Roglič govori o mednarodnosti. Krivo se tolmači ta pojmi. Naši nasprotniki povdarjajo internacionalo in bi radi tujerodce spravili na boljša mesta. Posledica je, da tam kjer tujec sedi, ne more domač človek do kruha. Nemeč bi se razpasel na našem ozemlju, kakor se je zgodilo v pretekli dobi, tebi domačin, pa naj ne ostanejo niti dobtine, ki padajo raz njegove mize. Najprej kruha domačinu, vodilna mesta nam in če bode kaj ostalo, potem pa pokličemo tujerodce če ga treba, ki bode tako delal, kakor bomo mi poveljevali. Naroda se tedaj oklenimo in delujmo tesno z njim, organizujmo se na narodni strokovni podlagi. S tem zajezimo tudi vohodtujem življu, tuji konkurenci. Tako delajo danes oni narodni socijalisti v vseh državah. Zakaj so se ločili v

Italiji, Franciji, Čehoslovaški republiki, socijalisti od internacionale in zakaj jo naši socijalisti tako zagovarjajo in se borijo za njo? Namen je pač razviden. Pomagajo tujerodcu do kruha, pri tem pa odvzamejo domačinu najboljša mesta.

Kadar bodo Nemci poklicali Slovence v svojo deželo in jim zročili ravnateljska mesta, tedaj storimo to tudi mi. Proč tedaj z internacionalo, izrabljanjem socijalizma in demokratizma, državi in lastnim tovarišem v škodljive namene. Da pa lahko udeležujemo svoj program in dosežemo svoje cilje, treba je izobrazbe v vsakem oziru. Vstopajmo v organizacije, ki razširjajo znanost in vedo, kojih voditelji in sodrugi so ob ednem tudi odgojitelji. Tovariš Seljak prinaša pozdrave tovarišev iz Trsta in se obrača na organizacijo, da se ta potegne za šolanje njihovih otrok. Če so že gmotno udarjeni in če že morajo stanovati v barakah in železniških vozovih, vsaj njihovim otrokom, naj se nudi poduk.

Tovariš Karba pozdravlja tovariše begunce. Ljubezen nas druži vse in njihova bol, je tudi naša bol. Treba bi že bilo vendar enkrat vrči hujskače železničarje čez mejo in napraviti tako prostora tovarišem iz Trsta.

Tovariš Veronek spodbuja sodruge v Ptuj, posebno one iz tamošnje delavnice, naj se ne dajo begati po različnih laživesteh, koje trosijo naši nasprotniki v svet kakor razpustitev ptujske delavnice.

Predsednik Jarh se zahvali za pozdrave tržaških sodrugov in zatrjuje, da bo »Zveza« vse ukrenila, da se izpolnijo njihove težnje.

Na to se voli pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice Ptuj. Predsednik: Turin Viktor; odborniki: Lenarčič Franc, Jenčič Anton, Brumen Anton, Tomšič F., Haladea Andrej, Černelc Franc, Petrovič Franc, Kramberger in Kenda.

Predsednik zaključil shod ob 13. uri.

Političen pregled.

Pričetek pogajanj v Kranju. Kranj, 4. junija. Danes so se začela v Kranju pogajanja za premirje na Koroškem. Kraljevino SHS zastopa četvorica delegatov, in sicer: podpredsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Gregor Žerjav kot predsednik, general Rudolf Majster, podpolkovnik Milutin Nedič in kapetan Gjorgje Glihič. Nemškoavstrijsko republiko zastopa konzul Maks Hoffinger, kateremu so pridruženi podpolkovnik Sigmund Knaus, major Josef Hayer in ritmajster dr. Jakob Reinlein. V imenu jugoslovanske delegacije je početkom seje pozdravil dr. Žerjav delegate, ki nam čimprej prinesejo v nesrečni, nam vsem tako dragi Korotan zaželjeni mir. Po zahvali dr. Hoffingerja so pričele razprave, ki se bodo jutri nadaljevale.

Reka z gospodarskim zaledjem neodvisna država. Bern, 4. junija. Živahni razgovori se vrše med jugoslovansko delegacijo in zastopniki velesil glede najnovejšega predloga, da postane Reka s primernim zaledjem — svobodna država. Na zahtevo Wilsona bi Jugoslovani sprejeli ta predlog. — Ozemlje Reke kot svobodne države bi tvorilo vse ozemlje, ki gravitira k železniški progi Reka—Št. Peter. Diplomatski krogi so mnenja, da bi v taki reški državi prišlo pozneje do plebiscita, ki bi bil ugoden za Jugoslavijo. LDU. Milan, 4. junija. (Brezlično). Kakor piše »Echo de Paris« se približuje vprašanje Reke rešitvi. Največja težkoča obstoji v tem, da se določi natančno obseg ozemlja, ki naj tvori z Reko samostojno državo. Bern, 4. junija. Rimski poluradni »Giornale d' Italia« poroča, da je prišlo med jugoslovanskimi in italijanskimi delegati v reškem vprašanju do sporazuma. »Agenzia Stefani« je sporočila vsem listom, da bo Reka z ekonomskim

ozadjem proglašena za neodvisno državo pod protektoratom zveze narodov, ki bo določila posebnega upravnega komisarja za Reko. Gospodarsko ozadje Reke naj bi tvoril del vzhodne Istre z otokom Krkom in na hrvatski strani mesto Sušak. Neodvisnost te države je določena na tri leta, nakar odloči plebiscit o njeni nadaljni usodi. Nemška Avstrija in Ogrska bosta imeli pravico proste uporabe na železnicah in v pristanišču. Reka ostane v vsakem oziru svobodna luka.

Dnevne novice.

Umrli so junak in poddesnik Belec Jakob. — Katarina Jerič, vdova zidarja. — Truplo junaka Klančnika Franca se je pripeljalo v njegovo domovino na Vrnsko pri Celju.

Seja pripravljalnega odbora za proslavo priklopitve Maribora kraljestvu SHS se vrši danes 6. t. m. ob pol 18 uri v mestni posvetovalnici.

Seja odbora za ulične napise se vrši 11. t. m. ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Mestna blagajna se preseljuje na Ročovski trg št. 6, I. nadstropje, kjer je bil do zdaj prehranjevalni urad. Ta se pa preseli v prejšnje prostore mestne blagajne.

Izjava načelstva JDS glede „čiščenja“.

Načelstvo JDS je v svoji seji dne 3. junija sklenilo sledečo izjavo: Z ozirom na razne v javnosti izrečene zasebne nazore glede takozvanega »čiščenja« izraža načelstvo JDS mnenje, da je čiščenje — zlasti, dokler ni dosežena popolna državna konsolidacija — potrebno, v kolikor je utemeljeno v narodnem in državnem interesu. Pri tem naj se pa ljudske strasti umetno ne razburjajo.

Glede preklica izvozne prepovedi za vino je doposlala JDS beogradski vladi in svojim poslancem sledeč predlog: Slovenski kraji, zlasti oni na Štajerskem so hudo prizadeti vsled izvozne prepovedi za vino. Dokler nismo imeli svoje kolekovane krone, je bila prepoved iz valutarnih razlogov razumljiva. Sedaj je pa velika nevarnost, da bo vrednost naše krone začela padati, ako nič ne izvozimo. Naše vino iz leta 1918. je bilo slabše in manj trpežno, zaradi tega obstoja nevarnost, da se to vino v sedanjih poletnih mesecih pokvari. Velike množine vina še leže v naših kletah, ki za starino vsled svoje kakovosti ni porabno. Tudi s političnega stališča je treba dovoliti izvoz, ker narašča, zlasti okrog Ptujja in na meji vedno večje razburjenje in upornost proti vladi, ker se ne dovoli izvoz vina in se je bati pri velikem številu prebivalcev gospodarskega poloma. Vinogradniki se tudi boje, da bo italijansko vino, ki se pridno uvaža v Nemško Avstrijo, odvezelo trg. Tudi mi smo za to, da se naš vinski trg emancipira od Nemške Avstrije. To bo pa mogoče le tedaj, ako se nam odpre nov trg. Predlagamo torej, da se dovoli popolnoma prost izvoz vina.

Maribor dobi slovenske ulične napise.

A pri izbiranju ne smemo pozabiti mož, ki so delovali na obmejnih krajih v blagor naroda. Ljutomerčani in Radinčani imamo našega prerano umrlega mladinskega pesnika in pisatelja, ter enega izmed najboljših vzgojiteljev mladine, Josip Freunfeld s psevdoimenom »Radinški«. Kdo njegovih učencev na Ljutomerski deški šoli v letih 1889 do 1892 se ne spominja tega ljubeznivega učitelja. Neusmiljena smrt, ga je v sredi njegovega dela za narod slovenski, v najlepší moški dobi nam iztrgala in ga položila tam v bratski Čehoslovaški v prerani grob. Dolžnost naša je, da se oddolžimo. Merodajne osebe prosimo, da se pri imenovanju novih ulic spominjo tega odličnega slovenskega bojovnika, in naj se ena izmed Mariborskih cest ali ulic, prekrsti v Josip Freunfeldovo ali pa Freunfeld-Radinškega cesto ali ulico. — Hvaležen učenec.

Kdo bi rešil slovensko Koroško, ako bi ne bilo naših vrljih vojakov Srbov, Hrvatov in Slovencev? Oni so s svojo krvojo odkupili drago slovensko zemljo, s svojim pogumom in junaštvom obranili tudi naš slovenski Maribor. Kaj bi bilo z nami brez njih? Ne zabimo tega, ampak vprašajmo se, s čim se hočemo skazati hvaležne, s čim jim vsaj

nekoliko pokazali svojo ljubezen in priznanje? Samo z besedami zgolj s srčno zahvalo? Oj ne! Tudi mi, predragi Slovenci in Slovenke, moramo z dejanji pokazati, kaj premore ljubezen in hvaležnost slovenskega srca! Glejte, branitelji naši leže v bolnišnicah s skelečimi ranami, v hudi vročini prikovani mukapolne ure in dneve in tedne. Prinesimo jim krepčilnih in osvežujočih pijač; malinovca, vina, medu (ta je s hladno vodo pomešan zelo osvežujoč), nadalje peciva ali slaščič, tobaka in cigaret. Pa tudi knjig si žele v razvedrilo. Ne čakajmo par dni ali ves teden. Dvakrat da, kdor hitro da. In še več. Prinesimo jim samega sebe, obiščimo jih ter jim dajmo spodbudne tolažilne besede, da bodo čutili gorak utrip našega srca. Zdaj je prilika, ko se naj skažejo slovenske matere in dekleta, katerih rodoljubje je znano širom domovine. Prosimo tudi č. g. duhovne pastirje in slovenske župane, da s svojim uplivom pomagata kolikor mogoče v prilog našim vrlim ranjencem. Kdor ne more oddati darila sam v bolnišnici, naj ga blagovolj poslati v roke gospe general Maistrove, Maribor, Melje štev. 11. Od tam ga poneso Slovenke, ki so se nalašč organizirale za obiskovanje bolnikov, Vašim vrlim junakom. — Mariborsko slov. žensko društvo.

Sinovi mariborskih nemških železničarjev. Kakor smo izvedeli, je več sinov nemških socialnodemokratskih železničarjev zbežalo čez mejo ter se zdaj bojujejo kot prostovoljci proti Jugoslaviji.

Radgonski dr. Kamniker obupal. Dr. Kamniker, ki zastopa Spodnje Štajersko na pariški konferenci oziroma nosi dr. Rennerju njegov kovčeg, je brzojavil nekemu prijatelju: „Es ist keine Hoffnung mehr!“

Izpred okrožnega sodišča. Pred okrožnim sodiščem se danes v petek vršita dve zanimivi razpravi: ob 9. uri zjutraj proti Pavlu Ornigu iz Ptujja, ki je nekoč po zimi na vlakcu od Špilja do Maribora hujskajoče govoril proti naši državi, ob 10. uri pa proti pastorku dr. Ludoviku Mahneru zaradi njegovih hujskajočih nagrobnih govorov. Obe razpravi se vršita v kazenski razpravni dvorani. — Prihodnjo sredo, 11. t. m. se začne letošnje poletno zasedanje mariborske porote, ki bo trajalo najmanj dva tedna. Razpravljalo se bo v veliki porotni dvorani. O razpravah bomo natančneje poročali.

Ustanovni občni zbor mariborske podružnice SPD se vrši v petek, 6. t. m. ob 20. uri v prvi sobi Narodnega doma v Mariboru. Planinci, pridite!

Sleparija. 18letni Alojz Walfes, ključavničar, je bil prijet, ker je na škodo svojega gospodarja Kothbauerja, ključavničarskega mojstra, s ponarejenimi računi pri več strankah pobral denar ter ga zapravil. Škode je čez 200 K. Oddati so ga sodišču.

Nemški baron obdolžen špionaže. Iz Nemške Avstrije se je vtihotopil bivši dragonski ritmojster baron Hipsich, ki se je na svojem domu skrival ter se izrazil: „Die Tage Jugoslawiens in Marburg sind gezählt!“ Naše oblasti so ga prijete ter ga radi ogledu štva izročile državnemu pravdnstvu.

Klobuk je ukradel 15letni delavec Anton Laspacher je ukradel klobučarju Antonu Tkalcu na Glavnem trgu klobuk, vreden 90 K. Policija ga je zasledila ter aretirala.

Tatvina. Prijeli so Elizabeto Sidar, blagajničarko tvrde Karel Worsche, ker so pri izvršeni hišni preiskavi našli celo zalogo vsakovrstnega manufakturnega in modnega blaga, ki ga je Worsche spoznal za svoje. Blaga je več nego 600 metrov ter vredno čez 10.000 kron. Sidar je bila štiri leta pri trdkih in je uživala splošno zaupanje gospodarja in gospodinje.

Iznani Nemci. Radi rovarjenja in hujskanja proti državi so bili izgnani v Nem. Avstrijo: žel. nadrevident Gašper Dollenz, strojevodja Vaclav Hlavaček, žel. adjunkt Alojz Heil, Otmar Herbst, profesor na učiteljsku, Leopold Kunert, žel. sprevodnik, Albin Lösnig, železniški revident, Josip Möstböck, lastnik tiskarne, železniški revident Mayer, železniški zavirač Jakob Munda, profesor učiteljska

dr. Fritz Nowotny, zasebnik Ladislav Ruprecht, železniški revident Walter.

Listnica uredništva.

Izjavljamo, da g. profesor Pavel Strmšek ni v nobeni zvezi s kritiko o »Divjem lovcu« v našem listu.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila „Mariborskemu delavcu“).

Atentat v Washingtonu.

Washington, 4. junija 1919. Reuter poroča: Pred hišo generalnega odvetnika Palmerja je eksplodiral peklenški stroj. Hiša je bila zelo poškodovana. Eden izmed napadalcev je bil usmrčen.

Tudi nemški prestolonaslednik bo sojen.

Curih, 5. junija 1919. »Havas« poroča: Bonar Lav je v zbornici na neko interpelacijo odgovoril, da se bo tudi proti bivšemu nemškemu prestolonasledniku dvignila obtožba.

Krivce pred sodišče.

Dunaj, 5. junija 1919. V zmislu določil mirovne pogodbe bo tudi Nemška Avstrija morala izročiti vse na izbruhu vojne krive osebe vojaškim sodiščem aliirancev.

Žalost koroških Nemcev.

Dunaj, 5. junija. Člana koroškega sosveta avstrijske mirovne delegacije protestirata v »Neue Freie Presse« proti odcepitvi 70.000 koroških Nemcev in več ko 66.000 večinoma Nemcem prijaznih Slovencev. Taka nasilna razdelitev bi bila za vso deželo nesreča. Upati pa je, da pomenja pridržek glede Koroške ljudsko glasovanje pod nepristranskim nadzorstvom. Južnoštajerski strokovnjak avstrijske delegacije izjavlja v »Neue Freie Presse«, da o izvedbi tolikokrat slovesno proglašene samoodločbe narodov ne more biti govora. Po neverjetnem nasilju, kateremu so bili Nemci Spodnje Štajerske in zasedenega ozemlja izpostavljeni od novembra l. l. naprej, pomenja sedanja določitev mej novo nasilje, kakršnega zgodovina doslej ne pozna. Ententa se je dala od jugoslovanske delegacije, ki se nahaja že mesece v Parizu, le enostransko poučiti. Vsa naša neprestano priobčevana objektivna poročila so bila zanjo brezpomembna. Vsa potovanja Amerikancev v Mariboru in v Radgoni niso ničesar izpremenila v našo korist. Za Štajersko niti naravni nasprotniki Jugoslovanov, Italijani niso kazali nobenega zanimanja. Žolgerjevim zahtevam je ententa brez izjeme ugodila. Pravica in pravičnost sta osmešeni. Popolnoma nemško ozemlje je posiljeno. Načrt mirovne pogodbe je tako neverjeten, da na njegovo izvedbo ni mogoče verjeti.

Generalna stavka v Wiesbadnu.

Frankfurt, 4. junija. Danes je v Wiesbadnu izbruhnila generalna stavka. Obrt, trgovine, tovarne, plinarne in elektrarne ustavljene.

Dopisi.

Ustanovni občni zbor Čitalnice za Rogaško Slatino in okolico se je vršil nadsve pričakovanje sijajno in ob zelo veliki udeležbi naših rodoljubov iz dežele. V večji vrtni dvorani hotela pri »Pošti« nas je bilo zbranih najmanj do 200 oseb. Na ta ustanovni občni zbor so prihiteli vrli pevci Celjani, kateri so nas s svojim lepim in neumornim petjem naravnost očarali in za katero njihovo požrtvovalnost se jim na tem mestu najprisrčneje zahvaljujemo. Upamo, da nas bodo tudi radi pri naših bodočih prireditvah podpirali. V zelo častnem številu so bili zastopani tudi naši sosede Rogočani, kateri so se pripeljali v posebno okinčanem vozu, kakor tudi sosadni bratje Hrvati, za kateri njihov bratski poset se jim istotako zahvaljujemo. Ustanovni občni zbor je bil zelo živahen in razni naši govorniki so v svojih navduševalnih govorih spodbujali naše ljudstvo k narodni zavednosti in delu. Da je bila naša Čitalnica prepotrebna kaže že dejstvo, da je pristopilo na ta dan k našemu društvu 7 ustanovnih in 106 rednih članov. Na ustanovni in mesečni se je ta dan nabralo skupno K 1849 —. Novo izvoljeni odbor se je konstituiral sledeče: Predsednik: Fabiani Vladimir, nadpoštar v Rogaški Slatini; podpredsednik: Žurman Janko, posestnik in župan Sv. Trojica pri Rogaški Slatini; tajnik: Zemljič Josip, knjigo- in pisarniški vodja državnega zdravilišča Rogaška Slatina; blagajnik: Herg Franjo, ravnatelj državnega zdravilišča Rogaška Slatina; knjižničar: Pibernik Ivan, upravitelj državn. zdravilišča v Rogaški Slatini. Odborniki: Glinšak Ivan, nadučitelj in občinski gerent v Rogaški Slatini; Verbošek Ivo, slikar v Rogaški Slatini; Žurman Vinko, posestnik in posojilnični načelnik v Kneževem pri Slatini Računska pregledovalca: dr. Ogrizek Albert, agronom na Colu ob Sotli in Klemen Mirko, urar v Rogaški Slatini. Novo izvoljeni odbor nam jamči, da bo napel vse sile in moči za uspešno delovanje na našem narodnem-kulturnem polju, da bo skrbel in delal na to, da bo naša Čitalnica naročena predvsem na naše slovenske časopise in da si bo polagoma tudi preskrbela in uredila svojo lastno knjižnico. Za to pa je treba denarja in zopet denarja. Vabino vsled tega vse naše sosede rodoljube, da pristopijo k našemu društvu, če že ne drugače pa vsaj kot podporni udje. Uverjeni smo, da bo naš ustanovni občni zbor ostal v zelo lepem spominu vsakemu navzočemu zborovalcu, katerega dolžnost naj bode, da tudi med svojimi znanci in prijatelji dela za naše novo ustanovljeno društvo, katero je bilo za naš okraj že prepotrebno.

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“ se zove brošurica, ki jo je izdala Tiskovna zadruga v Mariboru. Spisal jo je profesor Matija Pirc. Cena 1 K. Manj kot 10 iztisov se ne pošilja. Brošurica je posebno pripravna za šolsko mladino. Vsebinska brošurica je zanimiva: izvor Zrinskih in Frankopanov, zarota, usoda zadnjih Zrinskih in Frankopanov ter prevoz zemeljskih ostankov Zrinskega in Frankopana v domovino. Brošurico toplo priporočamo.

Razne novice.

Ruski veliki knezi v Italiji. Ruski veliki knezi Nikolaj in Peter so se nastanili s svojimi družinami v Italiji. Njih stanovanje je blizu Roppala. Pred nekoliko dnevi so sprejeli obisk laške kraljice. Prišla je popolnoma inkognito, da obišče velike kneginje, ki so, kakor je znano, njene sestre.

Jednakost nemških delegatov. Francoski uradniki, katerim je bilo poverjeno, da dobijo stanovanja in uredijo bivanje nemških delegatov v Parizu, niso pomislili da je Nemčija republika. Dobili so več mest v raznih penzijonih za cene od 18—80 frankov na dan, misleč, da pisarjem in kurirjem ne spada vse ono, ko Brockdorffu-Rantzau.

Ti so protestirali in Brockdorff je pritrnil, da imajo popolnoma prav. Iz tega razloga jedo v hotelu vsi odposlanci in osebje — sedm-najst oseb — okoli ene velike mize, na sredi med njimi pa sedi Brockdorff Rantzau.

Šale. »Ali si bil kdaj v levovi kletki?« — »Bil sem.« — »Ali si se bal?« — »Ne.« — »Kako to?« — »Ker ni bilo levov notri!« — Uradnik kmetu: »No, kako ste zadovoljni z novo gospodo?« Kmet: »Novi čevlji vedno tiščijo.« Uradnik: »Gofovo, zato jih je treba mazati.« — Oče: »Umij si vrat in ušesa; jutri pride stric.« Sinček: »In če stric ne pride, kaj bom potem z umitim vratom?«

Dr. Vekoslav Kukovec

naznanja, da se nahaja odslej njegova odvetniška pisarna v

Celju, Prešernova ulica 3

(Ferjenova hiša).

2-1

Vsem sorodnikom prijateljem in znan-
cem naznanjamo pretužno vest, da je naša
draga hčerka gospodična

MICIKA DUH

po dolgi mučni bolezni v 18. letu svoje sta-
rosti 2. t. m. za vedno zatisnila svoje oči.
Pogreb je bil 4. t. m. ob 17. uri iz mrt-
vašnice na mestnem pokopališču v Pobrežju.
Maribor, dne 2. junija 1919.

Ivan in Marija Duh
starši.

Kupim vsako množino

rezanega, otesanega in okroglega
smrekovega in jelkega lesa. Po-
nudbe na trvdko

14-12

Drago Kobi

Maribor, Franca Jožefa cesta 15.

Somišljeniki!

Zahtevajte po vsih gostilnah,
kavarnah in brivnicah „Mari-
borskega delavca“!

Meščani, okoličani!

Stanovska zveza slovenskih aka-
demikov v Zagrebu, podružnica Mari-
bor, priredi 7. in 8. junija pod pokro-
viteljstvom gospe general Maistrove
in z prijaznim sodelovanjem narodnih
dam in gospodičen

cvetlična dneva

v prid »Akad. domu« v Zagrebu.

V soboto 7. junija ob 1/2.20. uri je
v veliki dvorani Narodnega doma

družabni večer.

Na vsoporedu je burka »V civilu«,
petje, godba, šaljiva pošta in prosta
zabava.

Vstopnina za osebo 2 K.

K obilni udeležbi vljudno vabi

ODBOR.

Raznašalci časopisov

invalidi, dobe lep zaslužek. Zglase
naj se v upravnishvu „Mariborskega
delavca“.

„Mariborski delavec“

se prodaja v Mariboru v sledečih tr-
govinah in tobakarnah:

Weixl Vilko, Glavni trg
Glavna trafika, Glavni trg
Ortner Jožef, Schmidov trg 2
Weixl Ivanka, *Gosposka ulica
Mahalka J., " "
Czadnik L., Stolna ulica "
Specijalna trafika, Grajska ulica
Handl Karolina, Tegetthoffova cesta
Pristernik Mar., " "
Schifko Terezija " "
Schön, Tegetthoffova cesta " "
Schifko Marija, Melje "
Pichler Ana, " "
Jurko Marija, Koroška cesta
Lackner J., Vitrinjska ulica
Kos A., Marijna ulica (pri sodniji)
Scheidbach H., Magdalenski trg
Nerath F., Magdalena, Franc Jož. ul.
Kresnik Ana, " " "
Majer J., Pobrežje, Brezka cesta 21
Jarc Jožefa, Glavni kolodvor
Leber F., Koroški kolodvor

Marmelado in fino surovo maslo

(Teabutter)

prodaja vsak dan na debelo in drobno

3-2

Mariborska mlekarina in tovarna za sadne konzerve d. z. o. z.
Tegetthoffova cesta 63 — Zg. Gosposka ulica 38